

Kunst - tænkning

Poul Erik Tøjner: *Poetik - at tænke med kunst*, Gyldendal 1989, 185 sider, 198 kr.

Moderne æstetik begynder med Kant og Hegel. Her grundlægges to perspektiver på det æstetiske, som stadig er levende. Det ene perspektiv siger, at kunstens sandhed beror på dens virkning (dvs. oplevelsen); det andet at virkningen beror på dens sandhed (erkendelsen). Hos Adorno, Heidegger og Gadamer løber de to retninger sammen i et prisme, der viser, at sandheden om kunsten er sandheden i kunsten og at kunsterfaring både er erfaring af *noget* og erfaring af *erfaring*.

Dette er den filosofiske ramme, hvori Tøjner læser efterkrigstidens tre mest centrale danske forsøg på at formulere en poetik, nemlig Poul la Cours *Fragmenter af en Dagbog* (1948), Per Højholts *Cézannes metode* (1967) og *Intethedens grimasser* (1972) samt Søren Ulrik Thomsens *Mit lys brænder* (1985). Læsningen er for alle tre forfattere udredende og forstående; man bliver præsenteret for centrale passager fra bøgerne kædet sammen, så den indre sammenhæng bliver tydelig - hvad der i sig selv er lidt af en bedrift - men hvad der er mere interessant: så sammenhængen og lighederne mellem de tre ellers tilsyneladende meget forskellige forfattere kommer frem. Ikke at lighederne er det vigtigste, men på baggrund af lighederne bliver det desto klarere, hvad der er hver enkelts poetiske projekt, hans særkende. Dette viser sig blandt andet i de spændende afdæk-

ninger af de tre forfatters syn på det sublime; et punkt, hvor der tydeligvis er stof til langt dybere analyser, end de, der foretages i bogen. Dette skal dog ikke lastes forfatteren, men måske var her et emne for næste opgave?

At Tøjner er forstående, udelukker imidlertid ikke kritikken: med filosofien som analytisk værktøj går han med til tider næsten kirurgisk præcision ind og påpeger problemer, manglende afklaringer og begrænsende konsekvenser. Dette er især tilfældet med la Cour og Thomsen, for det bliver gennem bogen tydeligt, at Højholt qua sin skriftbevidsthed og evne til filosofisk at reflektere over sin egen praksis indtager en særstilling blandt de tre... hvad der i øvrigt for undertegnede også er tydeligt i den digteriske praksis.

Bogen er en - efter Tøjners egne ord - kun lettere bearbejdet udgave af hans guldmedaljeafhandling fra Aarhus Universitet 1986, men dette bør absolut ikke afskrække nogen. Bogen er skrevet i en for videnskabelige afhandlinger usædvanligt flydende og letlæselig stil; ja, til tider er det endda direkte morsomt - vel at mærke uden at fagligheden går fløjten. Her *tænkes* der ikke kun med kunst, her *skrives* også med kunst!

Orla Vigsø